

ภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคไตวายในเว็บไซต์พันทิปดอทคอม
Representations of Kidney Failure Patients via WWW.PANTIP.COM

ซิน เซีย

Xin Xie

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University
Corresponding email: xiexin29@outlook.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคไตวายในเว็บไซต์พันทิปดอทคอม โดยใช้ทฤษฎีภาพตัวแทน (Representation) ของ Stuart Hall (1997) เป็นแนวทางในการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคไตวายที่นำเสนอผ่านเว็บไซต์พันทิปดอทคอมประกอบด้วย 1.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ 2.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่เหน็ดเหนื่อยและท้อใจกับการรักษา 3.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่มีลักษณะผิดปกติจากบุคคลทั่วไป 4. ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่ได้รับโอกาสในชีวิตน้อยกว่าบุคคลทั่วไป และ 5.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นภาระของครอบครัว ภาพตัวแทนเหล่านี้ซึ่งปรากฏเฉพาะภาพตัวแทนด้านลบได้สะท้อนมุมมองที่คนนอกมีต่อผู้ป่วยซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกำลังใจของผู้ป่วยในการรักษาตัว ขณะเดียวกันยังมีบทบาทประกอบสร้างความกลัวแก่ประชาชน ซึ่งอาจมีผลประการหนึ่งทำให้ประชาชนใส่ใจสุขภาพของตนเองมากขึ้นโดยการหาทางป้องกันโรคนี้มิให้เกิดแก่ตนเอง

คำสำคัญ : ภาพตัวแทนผู้ป่วย, โรคไตวาย, พันทิปดอทคอม

ABSTRACT

This article aims to analyze the representations of kidney failure patients on www.pantip.com by applying Stuart Hall's Representation theory as a framework. The study reveals 5 main representations of kidney failure patients as 1.) those who need special care 2.) those who are tired of and discouraged from the treatment 3.) those who have abnormality in comparison to normal people 4.) those who gain less opportunity than normal people and 5.) those who are the burden of their families. These representations, which were totally presented in negative aspects, were shedding light upon non-patients' or society's attitude towards the patients. They may affect the patients' courage in their medication and non-patients' more attention to their health issue.

Keywords: Representations of Patients, Kidney Failure Disease, WWW.PANTIP.COM

บทนำ

ไตเป็นอวัยวะที่สำคัญของร่างกาย มีขนาดเท่ากำปั้น รูปร่างคล้ายถั่วแดง อยู่บริเวณบนเอวทั้ง 2 ข้างของมนุษย์ การที่ไตทำงานเป็นปกติถือเป็นเรื่องสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านโรค

ไต่อย่าง ธัญญารัตน์ ธีรพรเลิศรัฐ (2553) กล่าวถึงหน้าที่ที่สำคัญของไต่ไว้ว่า “ไต่มีหน้าที่กำจัดของเสีย ดูดซึม และเก็บสารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย รักษาสมดุลน้ำ เลือดและกรดต่างของร่างกาย ควบคุมความดันโลหิตและสร้างฮอร์โมน” นอกจากนี้สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย (2563 ก) ยังให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานผิดปกติของไต่ไว้ว่า เมื่อไตทำงานผิดปกติหรือคนป่วยเป็นโรคไตก็จะส่งผลให้เกิดอาการต่าง ๆ เช่น ร่างกายบวม ปัสสาวะขุ่น เป็นฟอง หรือเป็นเลือด เป็นต้น ผู้ป่วยจะมีความดันโลหิตสูงขึ้น ชีต และอ่อนเพลีย อาการเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตปกติได้ ปัจจุบันมีคนไทยป่วยเป็นโรคไตเป็นจำนวนมาก สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย (2563 ข) เปิดเผยข้อมูลเมื่อปลายเดือนสิงหาคม 2563 ว่าความชุกของผู้ป่วยที่ได้รับการบำบัดทดแทนไตด้วยวิธีฟอกเลือด ล้างไตทางช่องท้อง และปลูกถ่ายไตในปี 2560 มีจำนวนรวมเป็น 114,271 คน เพิ่มจำนวนเป็น 128,987 คนในปี 2561 และเพิ่มเป็น 151,343 คนในปี 2562 ผู้ป่วยที่ต้องเข้ารับวิธีการรักษาเหล่านี้ซึ่งมีแนวโน้มมากขึ้นเป็นทุก ๆ ปีมักป่วยหนักและเป็นผู้ป่วยโรคไตวายระยะสุดท้าย ส่งผลให้รัฐบาลและหน่วยงานด้านสาธารณสุขต้องทุ่มทรัพยากรบุคคลและงบประมาณเป็นจำนวนมากในการดูแลรักษา ดังมีการเปิดเผยข้อมูลจากสมาคมโรคไตแห่งประเทศไทยว่า ในปี 2562 มีบุคลากรทางการแพทย์ที่ทำงานเต็มเวลาในการบำบัดทดแทนไตทั้งสิ้น 4,072 คนและมีเครื่องไตเทียมที่ใช้ในการดูแลผู้ป่วยทั้งสิ้น 8,804 เครื่อง นอกจากนี้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ (2563: 12) ยังกล่าวถึงการเตรียมงบประมาณประจำปี 2564 สำหรับค่าบริการผู้ป่วยไตวายเรื้อรังเป็นจำนวนเงินมากกว่า 9,700 ล้านบาท

นอกจากจะมีบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่รักษาผู้ป่วยโรคไตวายโดยตรงแล้ว ยังมีสมาชิกในครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดจัดทำหน้าที่ดูแลผู้ป่วย บุคคลกลุ่มหลังนี้ซึ่งได้รับรู้เรื่องราวหรือต้องดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด ย่อมเกิดความคิดหรืออารมณ์ความรู้สึกบางประการต่อผู้ป่วย และได้ใช้พื้นที่ส่วนบุคคลหรือพื้นที่สาธารณะในการแสดงความคิดหรืออารมณ์ความรู้สึกดังกล่าวออกมา สำหรับพื้นที่สาธารณะยอดนิยมแห่งหนึ่งที่บุคคลกลุ่มนี้ได้มาสื่อสารกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น คือ เว็บไซต์พันทิปดอทคอม เว็บไซต์แห่งนี้ซึ่งเปิดให้บริการมานานแล้วประมาณ 23 ปีเป็นเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมสูงมาก ทราบได้จากการรายงานสถิติผู้ใช้งานเว็บไซต์แห่งนี้ของหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ (2563) เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2563 ระบุว่า มีผู้ใช้งานเว็บไซต์พันทิปดอทคอมประมาณ 4 ล้านคน เว็บไซต์แห่งนี้มีเพียงแต่ได้รับความนิยมจากประชาชนทั่วไปเท่านั้น ยังได้รับการยอมรับในวงวิชาการอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากนักวิชาการไทยจำนวนมากที่นำข้อมูลจากเว็บไซต์ดังกล่าวมาศึกษาวิจัยตั้งแต่ทศวรรษ 2540 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน อาทิ ชัชวดี ศรีลัมพ์ (2544) ศิริพร ปัญญาเมธิกุล (2548) ศุภชัย ติงวิชัย (2557) ศิริวิษฐ์ กาวีละนันท์ (2562) ธนพล เอกพจน์ วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา และปานปิ่น ปลั่งเจริญศรี (2563)

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ป่วยโรคไตวายในเว็บไซต์พันทิปดอทคอมได้พบตัวอย่างที่น่าสนใจดังเช่น (1) “พ่อแฟนเป็นผู้ป่วยโรคไตวายระยะสุดท้ายนอนติดเตียง อยากรู้ว่าเค้าใช้แพมเพิสกันวันละกี่อันคะ พี่สาวแฟนเค้าเป็นคนดูแล เขาใช้วันละ 8 อัน เราว่าใช้เปลืองเกินกว่าเหตุ เพราะเราเป็นคนซื้อให้เองเลยอยากถามว่าปกติเค้าใช้แพมเพิสเปลี่ยนให้ผู้ป่วยวันละกี่อันคะ” (สมาชิกหมายเลข 1288220: 2562) ตัวอย่างข้างต้นสื่อความคิดและความรู้สึกบางประการของผู้เขียน ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านมองภาพของผู้ป่วยโรคไตว่า (1) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นภาระของครอบครัว สังเกตได้จากการยกตัวอย่างผู้ป่วยโรคไตวายที่นอนติดเตียงซึ่งต้องใช้ผลิตภัณฑ์ดูแลผู้ป่วยคือ ผ้าอ้อมของผู้ใหญ่ มากเป็นพิเศษ เป็นสาเหตุทำให้ครอบครัวต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมาก สังเกตได้จากการใช้คำขยายว่า “เปลือง” ซึ่งหมายถึง ใช้หมดสิ้นไปเกินควรและเกินกว่าใช้เหตุ (ราชบัณฑิตยสถาน: 2554) และการใช้คำขยายคำศัพท์ดังกล่าวอีกชั้นหนึ่งว่า “เกินกว่าเหตุ” มาเน้นย้ำค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียมากเกินความจำเป็น ซึ่งอาจทำให้ต้องมีภาระทางการเงินของครอบครัวที่เพิ่มสูงขึ้น

ด้วยความน่าสนใจข้างต้นของข้อมูลนำไปสู่การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นภาพตัวแทนของผู้ป่วยเพื่อให้สอดคล้องกับหัวข้อของงานวิจัยนี้ที่ต้องการศึกษาภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคไตวาย ผลการ

ทบทวนวรรณกรรมพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคต่าง ๆ โดยตรง พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากที่สุดคือบทความวิจัยเรื่อง “โชคดีที่เป็นมะเร็ง: การศึกษาเรื่องเล่าและบทบาทหน้าที่ของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง” ของอรสุธี ชัยทองศรี (2554) งานวิจัยนี้ศึกษาประเด็นลักษณะของเรื่องเล่าและบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่า โดยเก็บข้อมูลจากบันทึกประสบการณ์ส่วนบุคคลที่มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าของผู้ป่วยโรคมะเร็ง ผลการวิจัยส่วนหนึ่งพบอัตลักษณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งดังนี้ 1.) ผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นคนกล้าหาญ เข้มแข็ง 2.) ผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นมนุษย์ที่ยังคงศักดิ์ศรีในตัวเอง 3.) ผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นผู้ที่ก้าวผ่านความยากลำบากเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ทางที่ดีขึ้น อัตลักษณ์เหล่านี้เป็นอัตลักษณ์เชิงบวกทั้งสิ้น เพราะเป็นบันทึกจากผู้ป่วยโดยตรง ซึ่งต้องการใช้วาทกรรมนี้ตอบโต้ภาพตัวแทนอันอ่อนด้อยที่วาทกรรมกระแสหลักสร้างให้ผู้ป่วยโรคมะเร็งมีภาพลักษณ์เชิงลบ และใช้อัตลักษณ์นี้เป็นกลไกทำให้ผู้ป่วยได้มองเห็นตนเองในมุมใหม่ ซึ่งส่งผลให้สามารถยอมรับอาการเจ็บป่วยที่กำลังประสบได้มากขึ้น งานวิจัยชิ้นนี้ถือเป็นการศึกษาจากข้อมูลที่ผู้ป่วยมองตนเอง ต่างจากงานวิจัยที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาซึ่งเป็นการนำเสนอจากมุมมองของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลใกล้ชิดกับผู้ป่วยโดยตรงที่มองผู้ป่วยโรคใด ซึ่งทำให้ผู้วิจัยตั้งเป็นคำถามวิจัยว่า ผู้ป่วยโรคใดวยได้รับการประกอบสร้างภาพตัวแทนใดบ้างผ่านสื่อสาธารณะยอดนิยมของไทยอย่างเว็บไซต์พันทิปดอทคอม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคใดวยที่ปรากฏในเว็บไซต์พันทิปดอทคอม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประการแรก ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากกระทู้และความคิดเห็นในเว็บไซต์พันทิปดอทคอม (www.pantip.com) เมื่อปลายเดือนเมษายน พ.ศ. 2564 โดยใช้คำค้นว่า “โรคใดวย” ในช่องค้นหา และเลือกค้นหาจากทุกห้อง สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกค้นด้วยคำว่า “โรคใดวย” แต่ไม่ได้เลือกใช้คำว่า “ผู้ป่วยโรคใดวย” โดยตรง เนื่องจากข้อมูลหลายส่วนที่เกี่ยวข้อง มีการใช้โครงสร้าง “(คำเรียกขาน) + ป่วยเป็นโรคใดวย” “(คำเรียกขาน) + เป็นโรคใดวย” หรือ “คนโรคใดวย” เป็นต้น และมักไม่ปรากฏคำว่า “ผู้ป่วยโรคใดวย” โดยตรง จึงใช้คำที่มักปรากฏในหลายบริบทอย่างคำว่า “โรคใดวย” แทนคำอื่น ๆ

ประการต่อมา จัดเรียงข้อมูลที่ค้นพบตามเวลาและความเกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้กระทู้และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยโรคใดวยมากที่สุด จากนั้นจึงเลือกข้อมูลจำนวน 40 กระทู้ ตัวอย่างกระทู้และความคิดเห็นที่เก็บเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้เผยแพร่ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 อันมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย

ประการสุดท้าย ตัดข้อมูลที่สื่อสารอย่างชัดเจนว่าผู้ที่นำเสนอเรื่องเป็นผู้ป่วยโรคใดวยมานำเสนอข้อมูลเอง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาด้วยทฤษฎีภาพตัวแทนซึ่งเป็นการศึกษาภาพของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากมุมมองของบุคคลอื่น

ทั้งนี้ในการคัดสรรตัวบทดังกล่าวมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะคงถ้อยคำและเนื้อหาเดิมทุกประการ แต่จะปรับอักขรวิธีในการเขียนให้สอดคล้องกับแนวทางของราชบัณฑิตยสถาน ในการอ้างอิงตัวบทที่ใช้ในการวิจัยจะอ้างอิงชื่อสื่อออนไลน์หรือหมายเลขสมาชิกของผู้ตั้งกระทู้หรือตอบกระทู้พร้อมปีพุทธศักราชที่เผยแพร่

กรอบแนวคิดทฤษฎี

ทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ คือ ภาพตัวแทน (Representation) นักวิชาการคนสำคัญระดับโลกที่นำเสนอทฤษฎีนี้คือ สจ๊วต ฮอลล์ (Hall, 1997 : 16-19) ซึ่งกล่าวถึงภาพตัวแทนว่า เป็นผลผลิตของมโนทัศน์

(concept) ในสมองของเรา ซึ่งสื่อสารมโนทัศน์ดังกล่าวออกมาผ่านภาษา การนำเสนอภาพตัวแทนจากมโนทัศน์ในสมองเกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ 1.) เราเก็บสะสมชุดมโนทัศน์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ บุคคล และเหตุการณ์ หรือสิ่งต่าง ๆ (things) ไว้ในใจ เพื่อทำความเข้าใจกับความหมายต่าง ๆ ในโลก ความหมายดังกล่าวจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับระบบมโนทัศน์และภาพที่อยู่ในความคิด 2.) เราสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์กับระบบสัญญาณ (sign) คือวจนภาษาหรืออวจนภาษา จึงจะสามารถถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนมโนทัศน์ใด ๆ ก็ตามกับผู้อื่นได้ ความสัมพันธ์ระหว่าง things, concept และ sign มีบทบาทสำคัญต่อการผลิตมโนทัศน์ด้วยภาษา โดยกระบวนการที่เชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้เข้าด้วยกัน คือ กระบวนการสร้างภาพตัวแทน ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจะมุ่งศึกษาภาพตัวแทนในสมองของคนไทยที่สื่อออกมาผ่านภาษาหรือกลวิธีทางภาษาเป็นอย่างไร

ในการศึกษาภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคไตวาย ผู้วิจัยจะศึกษาเพิ่มเติมว่าภาพตัวแทนดังกล่าวนำเสนอด้วยกลวิธีทางภาษา (Linguistic Strategies) ไດบ้าง การศึกษากลวิธีทางภาษามีความสำคัญ เพราะผู้ส่งสารมักใช้กลวิธีดังกล่าวซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลายให้ตรงตามเจตนาของตนในการประกอบสร้างวาทกรรม (จันทิมา อังคพณิกิจ, 2561: 177-222)

สรุปผลการงานวิจัย

ข้อมูลทางภาษาในเว็บไซต์พันทิปดอทคอมได้นำเสนอภาพตัวแทนผู้ป่วยโรคไตวายจำนวน 5 ภาพหลัก ได้แก่ 1.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ 2.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่เหน็ดเหนื่อยและท้อใจกับการรักษา 3.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่มีลักษณะผิดปกติจากบุคคลทั่วไป 4.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่ได้รับโอกาสในชีวิตน้อยกว่าบุคคลทั่วไป และ 5.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นภาระของครอบครัว ภาพตัวแทนดังกล่าวมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.) **ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ** ภาพตัวแทนนี้สังเคราะห์ขึ้นจากบริบทของการจัดหาอาหารให้ผู้ผู้ป่วยรับประทานและบริบทของการรักษาทางการแพทย์ ซึ่งต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ดังนี้

1.1) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษในบริบทชีวิตประจำวัน

ภาพตัวแทนนี้สังเคราะห์ขึ้นจากการที่ผู้ป่วยโรคไตวายต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องอาหารการกินและเรื่องการดูแลในบริบทชีวิตประจำวัน ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง (2) “ทุกอย่างที่ผ่านโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปเป็นอันตรายหมด โอกาสเสี่ยงต่อโรคไต ภาวะไตวายสูงมาก ยกเว้นน้ำเปล่า” (สมาชิกหมายเลข5911755: 2564) ตัวอย่างนี้มีการใช้กลวิธีการใช้คำกริยา โดยใช้คำว่า “เป็นอันตราย” ซึ่งหมายถึง เป็นเหตุที่อาจทำให้ถึงแก่ความตายหรือพิณาศ คำว่า “เสี่ยง” ซึ่งหมายถึง มีโอกาสที่จะได้รับความทุกข์หรืออันตราย และการขยายความ ด้วยคำว่า “หมด” หรือ “ทั้งหมด” ซึ่งหมายถึง รวมทุกอย่างไม่มีอะไรเหลือ และ “สูงมาก” ซึ่งหมายถึง เหนือระดับปกติขึ้นไปอย่างยิ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เพื่อสื่อและเน้นย้ำว่าอาหารแปรรูปทุกชนิดที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมล้วนเป็นอันตรายต่อผู้ป่วยโรคไตวาย อาจทำให้ผู้ป่วยมีอาการแย่ลงจากปกติเป็นอย่างมาก และอาจถึงแก่ความตายได้ จึงนำไปสู่การที่ต้องระมัดระวังเรื่องการจัดหาอาหารการกินให้แก่ผู้ป่วยโรคนี้

ตัวอย่าง (3) “โรคเรื้อรัง เช่น โรคไตวาย โรคมะเร็งระยะสุดท้าย อัมพาต เส้นเลือดในสมองแตก มันเทียบไม่ได้เลยกับแค่เลี้ยงเด็ก ซึ่งคุณก็เลี้ยงแบบผ่าน ๆ ด้วยไม่ได้เลี้ยงจริงจัง” (natshigo: 2564)

ตัวอย่างข้างต้นมีการใช้กลวิธีทางภาษาดังนี้ กลวิธีแรก คือ *การอ้างถึงแบบกลุ่มเดียวกัน* โดยใช้การเรียบเรียงโรคและอาการเรื้อรังต่าง ๆ ได้แก่ โรคไตวาย โรคกระเพาะเรื้อรังสุดท้าย อาการอัมพาต และโรคเส้นเลือดในสมองแตกเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสื่อว่าโรคและอาการเหล่านี้มีความสัมพันธ์บางประการ นั่นคือเป็นโรคและอาการที่รุนแรง เป็นยืดเยื้อยาวนาน และเป็นอันตรายสูงแก่ชีวิต เพื่อสื่อความคิดที่ว่าผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงต่อเนื่องยาวนานและมีความเสี่ยงสูงต่อชีวิต ซึ่งจะส่งผลต่อวิธีการดูแลตามมา ส่วนกลวิธีต่อมาคือ *การใช้สหบท* ในที่นี้มีการกล่าวถึงการเลี้ยงเด็กหรือการดูแลเด็ก เพื่อใช้เป็นคู่เปรียบกับการดูแลผู้ป่วยโรคไตวาย ด้วยการเลี้ยงดูเด็กต้องอาศัยความพิถีพิถันเป็นอย่างมาก แต่การดูแลผู้ป่วยโรคไตวายนั้นมีความยุ่งยากหรือต้องอาศัยความพิถีพิถันสูงกว่า จนเรื่องการเลี้ยงเด็กไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ยิ่งแสดงให้เห็นว่าการดูแลผู้ป่วยโรคไตวายเป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจเป็นอย่างมาก ไม่สามารถทำแต่เพียงผ่าน ๆ ได้

1.2) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษในบริบทของการรักษา ภาพตัวแทนนี้สังเคราะห์ขึ้นจากการที่ผู้ป่วยโรคไตวายต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ด้านการรักษาพยาบาลจากบุคคลใกล้ชิดและแพทย์แผนปัจจุบันอย่างพิถีพิถันและสม่ำเสมอ

ตัวอย่าง (4) “*คุณไม่รู้เลยหรือคะว่า คนเป็นไตวายหมอห้ามกินสมุนไพรทุกชนิด*” (สมาชิกหมายเลข 3427205: 2563) ตัวอย่างนี้ใช้กลวิธีทางภาษา คือ *การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์* ดังว่า “คุณไม่รู้เลยหรือคะ” ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ต้องการให้ผู้อ่านฉุกคิดได้ว่ายาสมุนไพรเป็นของต้องห้ามสำหรับผู้ป่วยโรคไตวาย ญาติหรือบุคคลใกล้ชิดจึงไม่ควรนำยาสมุนไพรมาใช้รักษาผู้ป่วยโรคนี้ นอกจากนี้ยังมีการใช้อีกกลวิธีหนึ่งคือ*การใช้สหบท* กล่าวคือ มีการแทรกมุมมองของแพทย์ดังว่า “คนเป็นไตวายหมอห้ามกินสมุนไพรทุกชนิด” มุมมองดังกล่าวเป็นตัวแทนที่ผลิตขึ้นมาก่อนจากผู้เชี่ยวชาญในการรักษาโรค จึงมีความน่าเชื่อถือและถูกใช้เพื่อห้ามการทำการกิจกรรมบางประการ จากกลวิธีทางภาษาข้างต้นทำให้เห็นว่า ผู้ป่วยโรคไตวายต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษในเรื่องการดูแลรักษาโรค เพราะไม่สามารถใช้แนวทางอื่นใดนอกเหนือจากการรักษาด้วยวิธีการของแพทย์แผนปัจจุบัน

2.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่เหน็ดเหนื่อยและท้อใจในการรักษา ภาพตัวแทนนี้พบเพียงหนึ่งตัวอย่างคือตัวอย่าง (5) “*แกก็ยอมฟอกไตทางช่องท้องมาประมาณ 2 ปีกว่าละครับ...ผมก็ล้างช่องท้องให้แกปกติจนมาถึงวันที่ 4-5 ... คือแกเคยกะผมว่าแกเหนื่อยมากแล้ว ไม่อยากทรมานอีกแล้ว*” (สมาชิกหมายเลข 6384963: 2564) ตัวอย่างนี้ใช้กลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ในการนำเสนอ ดังนี้ กลวิธีแรก คือ *การใช้คำกริยา* “ยอม” ซึ่งหมายถึง อาการที่แสดงให้ทราบว่าไม่ต้องการขัด “เหนื่อย” ซึ่งหมายถึง การอ่อนแรงลง และ “ทรมาน” ซึ่งหมายถึง ทำให้ลำบาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) และ*การขยายความ* ด้วยคำว่า “มากแล้ว” สื่อให้เห็นว่าผู้ป่วยโรคไตวายยินยอมเข้ารับการรักษาด้วยวิธีของแพทย์แผนปัจจุบัน แต่ในการรักษานั้นผู้ป่วยมีความทุกข์และความลำบากทางกายเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการรักษา ส่วนกลวิธีต่อมา คือ *การใช้มูลบท* ดังว่า “ไม่อยากทรมานอีกแล้ว” ซึ่งสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าการรักษาโรคในครั้งนี้ที่ผ่าน ๆ มาทำให้ผู้ป่วยโรคไตวายมีความทุกข์และความยากลำบากทางกายเป็นอย่างมาก จนเกิดความท้อใจในการรักษา กระทั่งไม่ต้องการรักษาโรคนี้ต่อไป เนื่องจากไม่ต้องการเผชิญกับความทุกข์ทรมานดังที่ประสบมาทุกครั้งในกระบวนการรักษาโรคนี้

3.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่มีความผิดปกติทางด้านร่างกาย ภาพตัวแทนนี้สังเคราะห์ขึ้นมาจากตัวอย่างต่าง ๆ ซึ่งสื่อให้เห็นว่าผู้ป่วยโรคไตวายมีความผิดปกติเกี่ยวกับสมองและร่างกายดังนี้

ตัวอย่าง (6) “พ่อของเพื่อนเราไปโรงพยาบาลเพราะเป็นโรคไต เพื่อนเราก็ไปเยี่ยม แล้วหมอก็เพิ่มเลือดให้ แต่คนละครูปกัน แล้วไม่กี่วันต่อจากนั้น อยู่ ๆ พ่อของเพื่อนเรา อยู่ ๆ ก็พูดเรื่องแปลก ๆ ใส่ในทั้ง ๆ ที่มันไม่ได้เกิดขึ้นจริง...โรคไตวาย ทำให้การกรองของเสียไม่ค่อยดี เลือดที่เลี้ยงสมองอาจมีของเสีย ทำให้สมองผิดปกติ” (สมาชิกรายเลข 6296827: 2564) ตัวอย่างข้างต้นนำเสนอด้วยกลวิธีทางภาษาต่าง ๆ ได้แก่ กลวิธีแรก คือ การใช้เรื่องเล่า ตัวอย่างนี้เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา แม้จะไม่มีกระบวนการลำดับเวลาที่ชัดเจน แต่ก็สามารถทราบลำดับของเหตุการณ์ในเรื่องเล่านี้ที่มีความต่อเนื่องของเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเริ่มต้นจากพ่อของเพื่อนไปรักษาโรคไตที่โรงพยาบาล เพื่อนไปเยี่ยมพ่อของตนเอง แพทย์ถ่ายเลือดให้พ่อของเพื่อนแต่เป็นคนละครูป ไม่กี่วันหลังจากนั้นพ่อของเพื่อนก็พูดเรื่องแปลก ๆ ที่ไม่เคยเกิดขึ้นจริง การเล่าเรื่องเช่นนี้สื่อความให้เข้าใจว่าผู้ป่วยโรคไตวายมีโอกาสเกิดความผิดปกติขึ้นในสมอง ส่วนกลวิธีต่อมาคือ การใช้ประโยคสัมพันธ์กันแบบเหตุ-ผล ตัวอย่างนี้ได้แสดงความสัมพันธ์กันแบบเหตุ-ผลจำนวน 2 ชุดดังนี้ ชุดที่ 1 เหตุ คือ โรคไตวายทำให้ไตกรองของเสียได้ไม่มีประสิทธิภาพ ผล คือ เลือดต่างกรุปที่พ่อของเพื่อนรับมาอาจมีของเสียปะปน จากนั้นจึงนำไปสู่เหตุ-ผลชุดที่ 2 ดังนี้ เหตุ คือ เลือดที่มีของเสียปะปนถูกสูบฉีดไปเลี้ยงสมอง ผล คือ สมองทำงานผิดปกติ พ่อของเพื่อนจึงเล่าเรื่องแปลก ๆ ที่ไม่เคยเกิดขึ้นจริงขึ้นมาให้เพื่อนได้รับรู้

ตัวอย่าง (7) “คุณยายเป็นโรคไตแล้วทานยาความดัน มีผลข้างเคียง คือ เหน็บวมมาก” (สมาชิกรายเลข 4906439: 2563) ตัวอย่างข้างต้นนำเสนอด้วยกลวิธี ประโยคสัมพันธ์กันแบบเหตุ-ผล โดยมีเหตุและผลดังนี้ เหตุ คือ การรับประทานยาลดความดันโลหิตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาโรคไตวาย ผล คือ เกิดผลข้างเคียง ทำให้เท้าของผู้สูงอายุรายนี้บวม นอกจากนี้ยังมีการใช้กลวิธี การขยายความ ด้วยคำว่า “มาก” เพื่อสื่อระดับความรุนแรงของอาการเท้าบวมให้ผู้อ่านเห็นภาพของร่างกายผู้ป่วยโรคไตวายที่ผิดปกติไป

ตัวอย่าง (8) “แกป่วยเป็นโรคเส้นเลือดตีบทำให้ชักขาไม่ค่อยมีแรงมาเป็นเวลา 10 ปีละครับ แกก็เป็นความดัน เบาหวาน ไขมัน จนมาเจอโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย.....แกกระดูกหักข้างที่อ่อนแรงด้วย และเพลียจากการที่ฟอกไตด้วย...” (สมาชิกรายเลข 6384963: 2564) ตัวอย่างข้างต้นนำเสนอด้วยกลวิธีที่สำคัญ คือ การใช้ประโยคสัมพันธ์กันแบบเหตุ-ผล ซึ่งกล่าวเหตุและผลดังนี้ เหตุ คือ การฟอกไตของผู้ป่วยโรคไตวาย โดยเฉพาะผู้ป่วยโรคนี้ในระยะสุดท้าย ผล คือ ร่างกายมีสภาพอ่อนแรงตามมา ทำให้ผู้ป่วยมีกำลังไม่เท่ากับบุคคลปกติ

4.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นผู้ที่ได้รับโอกาสในชีวิตน้อยกว่าบุคคลทั่วไป ภาพตัวแทนนี้พบในตัวอย่าง (9) “8 โรคต่อไปนี้เป็นโรคต้องห้ามตามที่ ก.พ. [ระบุ]... 1. วัณโรคในระยะแพร่กระจายเชื้อ 2. โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม 3. โรคติดยาเสพติดให้โทษ 4. โรคพิษสุราเรื้อรัง 5. โรคไตวายเรื้อรัง 6. โรคสมองเสื่อม 7. โรคทางจิตเวชในระยะที่ปรากฏอาการเด่นชัดหรือรุนแรงและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ 8. โรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคเรื้อรังที่ปรากฏอาการเด่นชัดหรือรุนแรงและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามที่ ก.พ.กำหนด” (Unlabum: 2564) ตัวอย่างนี้นำเสนอด้วยกลวิธีทางภาษาที่

สำคัญ คือ การอ้างถึงแบบกลุ่มเดียวกัน ซึ่งมีการจัดโรคไตวายเรื้อรังเป็น 1 ใน 8 โรคที่ห้ามผู้ป่วยโรคนี้สมัครเข้ารับราชการตามกฎหมายเกณฑ์ที่หน่วยงานราชการอย่างสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กำหนด ส่งผลให้ผู้ป่วยโรคไตวายที่มีอาการของโรคนี้ในระยะเรื้อรังถูกตัดโอกาสสำคัญในชีวิตไป และทำให้มีโอกาสในชีวิตน้อยกว่าบุคคลทั่วไป

5.) ผู้ป่วยโรคไตวายเป็นภาระของครอบครัว ภาพตัวแทนนี้สังเคราะห์ขึ้นมาจากการนำเสนอเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการรักษาผู้ป่วยโรคไตวายที่ครอบครัวของผู้ป่วยต้องจ่าย ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง (10) “ช่วงนี้ลูก ๆ รับประทานแลที่บ้าน จึงอยากรับบริจาคเครื่องผลิตออกซิเจน เครื่องพ่นยา เครื่องดูดเสมหะ เตียงคนไข้ด้วย ไม่ทราบมีท่านใดอยากบริจาคได้บ้างคะ ยินดีเพราะอยากช่วยพระพ่อ” (สมาชิกหมายเลข 603637: 2563) ตัวอย่างนี้นำเสนอด้วยกลวิธีทางภาษาที่สำคัญ คือ การใช้คำกริยา ในที่นี้มีคำกริยาที่สำคัญคือ “อยากรับบริจาค” ซึ่งสื่อถึงความต้องการการเสียสละจากบุคคลอื่นที่มีกำลังทรัพย์ เพื่อนำอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดูแลผู้ป่วยโรคไตวายไปใช้ในการดูแลรักษาบิดาซึ่งป่วยเป็นโรคนี้ ตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่า ครอบครัวคือผู้ที่รับภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคไตวาย หรือรับภาระในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการรักษาผู้ป่วย เมื่อครอบครัวไม่มีกำลังทรัพย์เพียงพอ จึงจำเป็นต้องขอรับบริจาคจากสาธารณชนที่มีกำลังทรัพย์จะสามารถช่วยเหลือได้

ตัวอย่าง (11) “คนที่ไปฟอกไตคือคนที่ป่วยโรคไตวายหรือเปล่าคะ ถ้าซื้อประกันโรคร้ายแรงจะคุ้มครองค่าใช้จ่ายส่วนนี้ด้วยคะแล้วพอได้เห็นว่าคุณที่ต้องไปฟอกไตจะมีค่าใช้จ่ายเยอะและจ่ายประจำ” (สมาชิกหมายเลข 5711652: 2563) ผู้เขียนได้นำเสนอด้วยกลวิธีทางภาษาที่สำคัญ คือ การเหมารวม ซึ่งมีการให้ข้อมูลในเชิงเหมารวมว่าผู้ป่วยโรคไตวายที่ต้องไปฟอกไตต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมากและเป็นประจำ ภาระในส่วนนี้จึงตกเป็นของผู้ป่วยเองหรือของครอบครัวของผู้ป่วยที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ จึงนับว่าเป็นภาระของครอบครัวได้

อภิปรายผล

สำหรับทิศทางการนำเสนอภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคไตวายที่งานวิจัยนี้ค้นพบซึ่งมีแต่ด้านลบมีลักษณะตรงข้ามกับผลการวิจัยของอรสุธี ชัยทองศรี (2554) ซึ่งนำเสนอบทความวิจัยเรื่อง “โชคดีที่เป็นมะเร็ง: การศึกษาเรื่องเล่าและบทบาทหน้าที่ของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง” ซึ่งผลการวิจัยพบแต่ภาพลักษณ์ด้านบวกของผู้ป่วยโรคมะเร็งทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการงานวิจัยของอรสุธี ชัยทองศรี ใช้ข้อมูลในการวิจัยจากบันทึกประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคมะเร็งเอง เมื่อผู้ป่วยโรคมะเร็งต้องการตอบโต้วาทกรรมกระแสหลักที่สร้างภาพตัวแทนอันอ่อนด้อยให้กับกลุ่มตน จึงต้องสร้างภาพลักษณ์ด้านบวกให้แก่ตนเองเพื่อตอบโต้วาทกรรมดังกล่าว และเพื่อใช้เป็นสื่อสร้างกำลังใจให้แก่ตนเองและผู้ป่วยโรคเดียวกันให้ยังมีกำลังใจในการรักษาและใช้ชีวิตต่อไป แต่ถึงกระนั้นการนำเสนอภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคมะเร็งกับผู้ป่วยโรคไตวายก็ยังมีจุดร่วมเดียวกัน นั่นคือหากเป็นมุมมองจากคนนอกที่ไม่ใช่ผู้ป่วยแล้ว ภาพตัวแทนของผู้ป่วยทั้งสองโรคนี้ล้วนได้รับการนำเสนอออกมาในทิศทางเดียวกันนั่นคือภาพตัวแทนด้านลบ มุมมองเช่นนี้มีผลต่อกำลังใจในการรักษาตัวของผู้ป่วยไม่น้อย เพราะมิเช่นนั้นจะไม่เกิดการโต้กลับของผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ต้องลุกขึ้นมาเสนอภาพลักษณ์ด้านบวกของตนเองต่อสาธารณชนดังที่อรสุธี ชัยทองศรีค้นพบ และมุมมองนี้อาจส่งผลให้ผู้อ่านเกิดทัศนคติเชิงลบต่อผู้ป่วยโรคไต ดังนั้นจึงควรมีการให้ความรู้ในแง่ที่ว่า บุคคลภายนอกควรระมัดระวังการใช้ภาษาของตนเมื่อต้อง

สื่อสารหรือแสดงความคิดเห็นในพื้นที่สาธารณะ เพื่อเป็นการปกป้องความรู้สึกของผู้ป่วย มิให้เกิดการท้อใจในการรักษา และทำให้บุคคลทั่วไปยังสามารถเป็นกำลังใจให้ผู้ป่วยได้ และรู้จักตระหนักถึงการรักษาสุขภาพของตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นโรคนี้อีกในอนาคต

จากการศึกษาภาพตัวแทนของผู้ป่วยโรคไตวายข้างต้น ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า บุคคลภายนอกซึ่งเป็นผู้ผลิตตัวบทได้ผลิตซ้ำวาทกรรมเกี่ยวกับผู้ป่วยโรคไตวายในด้านลบหลายด้าน เช่น ด้านอาหารการกิน ด้านการรักษาพยาบาล และด้านค่าใช้จ่ายในการรักษา และมักเรียบเรียงเรื่องราวเกี่ยวกับผู้ป่วยโรคนี้นี้ร่วมกับโรคอื่น ๆ อาทิ โรคเบาหวานและโรคมะเร็ง ซึ่งล้วนแต่เป็นโรคที่มีอาการรุนแรงและเป็นเหตุให้ถึงแก่ชีวิตทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังพบการนำเสนอเรื่องโรคไตวายในบริบทที่สื่อถึงความตายบ่อยครั้ง ดังปรากฏการใช้คำต่อไปนี้ร่วมในการสื่อสารเรื่องโรคไตวาย เช่น “เสียชีวิต” “จะอยู่ได้อีกนานไหม” หรือ “จะรอดชีวิตได้ไหม” เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นประกอบสร้าง “วาทกรรมแห่งความกลัว” ประการหนึ่ง วาทกรรมนี้อาจมีผลทั้งในเชิงลบและเชิงบวก กล่าวคือ กรณีที่อาจมีผลในเชิงลบสามารถทำให้ผู้ป่วยโรคไตวายหมดกำลังใจในการรักษาตัวได้ ส่วนกรณีที่มีอาจมีผลในเชิงบวกอาจถือเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านที่ยังไม่เป็นโรคนี้นพยายามหาทางป้องกันตนเองมิให้เกิดโรคดังกล่าว เพื่อจะได้ไม่ต้องทุกข์ทรมานและมีปลายทางเช่นเดียวกับผู้ป่วยโรคนี้นี้ก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรศึกษาเพิ่มเติมตามกรอบมิติทั้งสามของแฟร์คลัฟ ได้แก่ ตัวบท (text) วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice) และวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (socio-cultural practice) เพื่อให้เห็นถึงวิธีการผลิต การกระจาย และการตีความตัวบท รวมถึงปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างตัวบท
- 2) ควรศึกษาข้อมูลที่ผู้ป่วยโรคไตวายผลิตขึ้นมาเอง ภาพดังกล่าวของผู้ป่วยโรคไตวายจะออกมาเช่นไร ต่างกับภาพในมุมมองของผู้อื่นอย่างไร และเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
- 3) ควรศึกษาเรื่องสัตรีเลียงที่เจ็บป่วยในทางมนุษยศาสตร์ด้วยทฤษฎีภาพตัวแทนหรือทฤษฎีอื่น ๆ น่าจะให้ผลการวิจัยที่น่าสนใจไม่น้อยที่ทำให้เห็นมุมมองของมนุษย์ที่มีต่อสัตรีเลียงเหล่านี้ซึ่งได้กลายมาเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของครอบครัวคนไทยในปัจจุบันแล้ว

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชาภาษากับความหลากหลายทางความคิดในสังคมไทย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ดิเรก หงษ์ทอง อาจารย์ผู้สอนรายวิชาที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำที่มีประโยชน์

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา อังคพณิกิจ. (2561). การวิเคราะห์ข้อความ. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขปรับปรุง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัชวดี ศรีลัมพ์. (2544). การใช้ภาษาใน “ห้องสนทนา”. วารสารศิลปศาสตร์, 1 (1), 77-92.
- ธนพล เอกพจน์, วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา และ ปานปั้น ปลั่งเจริญศรี. (2563). [ไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019 คือ ศัตรู] : การศึกษาอุปถัมภ์เชิงมนทัศน์ของคนไทย ตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน. วารสารภาษาศาสตร์ และวัฒนธรรม, 9 (1), 1-37.
- ธัญญารัตน์ อีรพรเลิศรัฐ. (2553). การดูแลรักษาไต. มุลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย, 24 (48), 36-38.
- ธีระ บุชบกแก้ว, และ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2563). ภาพตัวแทนผู้สูงอายุที่สื่อผ่านกลวิธีทาง

- ภาษาในหนังสือพิมพ์รายวันไทย. วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 42 (2), 88-114.
- นครินทร์ สำเนาพล, และ ศิริพร ภักดีผาสุข. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับภาพตัวแทนบุคคลพันธุ์ในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันธุ์ในหนังสือพิมพ์รายวันไทย. วรณวิทัศน์, 20 (1), 37-86.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔. สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th>
- วิภาดา รัตนติลก ณ ภูเก็ต. (2564). “เราจะผ่านวิกฤตไปด้วยกัน”: การโน้มน้าวใจในปริศนาการแถลงข่าวสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19). วรณวิทัศน์, 21 (1), 62-104.
- ศิริวัชร กาวิละนันท์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับภาพตัวแทนตัวจริงในเว็บไซต์พันทิป: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์. วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 41 (2), 23-44.
- ศิริพร ปัญญาเมธิกุล. (2548). ภาษาในห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต. วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 27 (1), 63-71.
- ศุภชัย ต๊ะวิชัย. (2557). มโนทัศน์พื้นที่ในภาษาไทย : กรณีศึกษาคำว่า “หลัง” ที่ปรากฏในเว็บไซต์พันทิป ดอทคอม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 6 (1), 131-148.
- สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย. (2563 ก). ความรู้เรื่องโรคไตเรื้อรัง. สืบค้นจาก <https://www.nephrothai.org>. สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2564.
- สมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย. (2563 ข). ข้อมูลการบำบัดทดแทนไตในประเทศไทย พ.ศ. 2559-2562. สืบค้นจาก <https://www.nephrothai.org> สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2564.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2563). คู่มือบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2564. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- อรุณี ชัยทองศรี. (2554). โชคดีที่เป็นมะเร็ง: การศึกษาเรื่องเล่าและบทบาทหน้าที่ของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง. วรณวิทัศน์, 11, 108-135.
- Hall, S. (2540). Representation: Cultural Representations and Signifying Practice. London: SAGE.